

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาธิตสาขไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ และเพื่อเสนอแนวทางพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอนุบาลสาธิตสาขไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 1 นำเสนอตอนที่ 1-3 และวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 2 นำเสนอตอนที่ 4 ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาธิตสาขไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ นำเสนอตอนที่ 1-3 ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายน้อยกว่าเพศหญิง ร้อยละ 37.50 : 62.50 ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุด ร้อยละ 60.00 และผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ 3,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 2.50

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาธิตสาขไยรัก เทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีการบริหารวิชาการใน 7 งาน มีการปฏิบัติในระดับมาก 3 งาน ได้แก่ งานพัฒนาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\mu = 3.51, \sigma = 0.76$) งานพัฒนาสื่อการสอน ($\mu = 3.51, \sigma = 0.70$) และงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\mu = 3.51, \sigma = 0.63$) มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ งานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและ

มาตรฐานการศึกษา ($\mu = 3.46$, $\sigma = 0.71$) งานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 3.34$, $\sigma = 0.81$) งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\mu = 3.32$, $\sigma = 0.67$) และงานวัดผลและประเมินผล ($\mu = 3.31$, $\sigma = 0.71$) ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนอนุบาลสาขาสายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา พบว่า มีปัญหามากที่สุด ด้านวัดผลประเมินผล ได้แก่ หลักเกณฑ์ที่ใช้วัดผล ประเมินผลขาดความชัดเจนทั้งในแง่ของรูปแบบ วิธีการวัดผลและประเมินให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน ($F = 40$) รองลงไป คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้เรียนขาดทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหา ($F = 27$) ด้านการประกันคุณภาพภายใน ได้แก่ ครูและผู้บริหารไม่มีส่วนร่วมในการติดตามผล ปรับปรุงระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($F = 26$) ด้านพัฒนาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ขาดแคลนห้องสมุดและหนังสือนิทาน ($F = 23$) ด้านงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ได้แก่ วิจัยในชั้นเรียนไม่เต็มรูปแบบ ทำให้การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเด็กได้ไม่เต็มศักยภาพ ($F = 22$) ข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการ พบว่า ด้านงานวัดผลประเมินผล ควรใช้หลักเกณฑ์ที่วัดผลประเมินผลพัฒนาการทั้ง 4 ด้านมากกว่าใช้หลักเกณฑ์อ่าน เขียน ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมการวัดผลประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนอีกด้วย ด้านงานการจัดการเรียนรู้ ควรส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและตามความเหมาะสมกับวัยของเด็ก ลดกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของเด็ก ด้านงานประกันคุณภาพภายใน ควรปรับทัศนคติของบุคลากรในสถานศึกษาให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา จัดอบรมบุคลากรในสถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่องและเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ด้านงานพัฒนาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรจัดให้มีห้องสมุดสำหรับเด็ก และห้องเพื่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน รวมไปถึงการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน และด้านงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ควรมีการจัดทำงานวิจัย 5 บท เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาและสามารถพัฒนาเด็ก รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อรับทราบปัญหาและสามารถช่วยพัฒนาเด็ก ได้ทั้งที่สถานศึกษาและที่บ้าน

วัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนอนุบาลสาขาสายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ได้แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาขาสายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา มีลักษณะของการประสานงาน 2 มิติ ได้แก่ มิติของการมีส่วนร่วมกับมิติของการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ วางแผนกลยุทธ์ด้านหลักสูตร ร่วมปฏิบัติการอบรมผู้เกี่ยวข้อง ร่วมผลประโยชน์ การนำผลประโยชน์ไปใช้พัฒนา และร่วมการประเมินผล การประเมินแบบมีส่วนร่วม

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ ร่วมคัดสรรนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ร่วมการปฏิบัติการจัดทำคู่มือการดำเนินงานวิชาการตามรูปแบบการสอนแบบโครงการ ร่วมผลประโยชน์ การจัดทำเครื่องมือประเมินผลการพัฒนาทักษะการคิด และร่วมประเมินผล เปิดบ้านวิชาการ เพื่อการประเมินแบบมีส่วนร่วม

3. ด้านการวัดผลและประเมินผล มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ กำหนดเครื่องมือการวัดผลประเมินผล ร่วมการปฏิบัติการพัฒนาเครื่องมือการจัดประเมินผล ร่วมผลประโยชน์ การจัดสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อขอข้อมูลป้อนกลับ และร่วมประเมินผลการพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผล และเกณฑ์มาตรฐาน

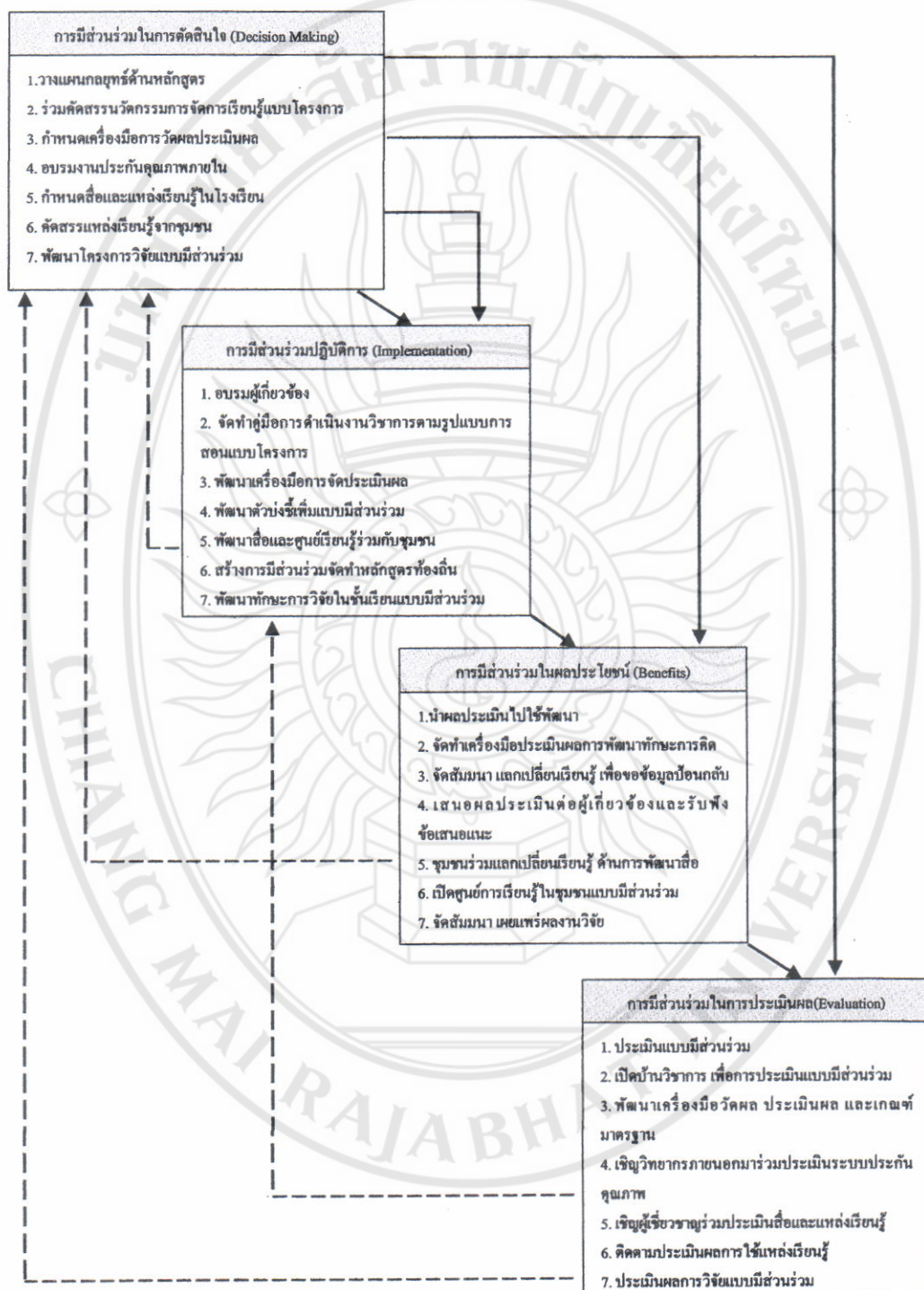
4. ด้านระบบประกันคุณภาพภายใน มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ การอบรมงานประกันคุณภาพภายใน ร่วมปฏิบัติการพัฒนาตัวบ่งชี้เพิ่มแบบมีส่วนร่วม ร่วมในผลประโยชน์ การเสนอผลประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องและรับฟังข้อเสนอแนะ และร่วมในการประเมินผล เชิญวิทยากรภายนอกมาร่วมประเมินระบบประกันคุณภาพ

5. ด้านสื่อการสอน มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ร่วมในการปฏิบัติการพัฒนาสื่อและศูนย์เรียนรู้ร่วมกับชุมชน ร่วมในผลประโยชน์ ชุมชนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ และร่วมในการประเมินผล เชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมประเมินสื่อและแหล่งเรียนรู้

6. ด้านแหล่งเรียนรู้ มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ การคัดสรรแหล่งเรียนรู้จากชุมชน ร่วมในการปฏิบัติการสร้างการมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมในผลประโยชน์ การเปิดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนแบบมีส่วนร่วม และร่วมในการประเมินผล ติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

7. ด้านวิจัยเพื่อการศึกษา เป็นจุดแข็ง ไม่มีปัญหาแต่จำเป็นต้องดำรงสภาพไว้ด้วยการมีส่วนร่วม มีแนวทางในการร่วมตัดสินใจ การพัฒนาโครงการวิจัย ร่วมในการปฏิบัติการพัฒนาทักษะการวิจัยในชั้นเรียน ร่วมในผลประโยชน์ การจัดสัมมนา เผยแพร่ผลงานวิจัย และร่วมในการประเมินผล การประเมินผลการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

มิติของการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมในผลประโยชน์ และร่วมประเมิน นำมาจัดทำเป็นรูปแบบการบริหารงานวิชาการ แบบ DMIBE ได้ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการ แบบ DMIBE

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการและแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามผลจากการศึกษาดังกล่าว มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายในแต่ละด้าน แบ่งเป็น 4 ตอนตามวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 1 นำเสนอตอนที่ 1-3 และวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อที่ 2 นำเสนอตอนที่ 4 ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ นำเสนอตอนที่ 1-3

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาสนายไยรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา มีระดับการปฏิบัติอยู่ ในระดับมาก ซึ่งถือเป็นจุดแข็ง ที่ต้องดำรงสภาพและพัฒนาต่อไปใน 3 งาน คือ การพัฒนาสื่อการสอน ($\mu = 3.51, \sigma = 0.70$) การพัฒนาส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\mu = 3.51, \sigma = 0.76$) และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\mu = 3.51, \sigma = 0.63$) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถือเป็นจุดอ่อน และต้องเร่งกำหนดแนวทางในการพัฒนาใน 4 งาน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\mu = 3.32, \sigma = 0.67$) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 3.34, \sigma = 0.81$) การวัดผลและประเมินผล ($\mu = 3.31, \sigma = 0.82$) และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ($\mu = 3.46, \sigma = 0.71$) แสดงให้เห็นว่า บุคลากรของสถานศึกษา มีทักษะความสามารถในการพัฒนาสื่อ การใช้แหล่งเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ส่วนจุดอ่อนที่ต้องการพัฒนาบุคลากรด้านงานวิชาการอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรงานหลักสูตรสถานศึกษางานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาวัดผลและประเมินผล และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนรู้และการประเมินผล และด้านการควบคุมคุณภาพเป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะต้องให้ความสำคัญ เพราะการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่ดี จะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวม ดังที่ สันติ บุญภิรมย์, (2552 : 21) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของการบริหารสถานศึกษา เพราะจะเกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียน โดยตรง การบริหารงานวิชาการเป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ที่โรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เอ็มซอลลา (Msolla 1995 อ้างถึงใน สุภาพร รัตนน้อย, 2552) ที่ศึกษาเรื่องการประเมินการใช้ทักษะการบริหารงาน และความรู้ของครูผู้บริหารวิทยาลัยในแทนซาเนีย และพบว่ายังมีปัญหาที่ครูและผู้บริหารเผชิญในการปฏิบัติงาน รวมทั้งหมด 6 ด้าน จาก 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพภายใน ด้านสื่อการ

สอน ด้านแหล่งเรียนรู้ และยังพบอีกว่าหนึ่งในงานที่ปฏิบัติ และได้ผลในระดับปานกลางทุกกิจกรรม คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องเร่งพัฒนาด้วยเหตุว่าหลักสูตรเป็นหัวใจ กำกับกับการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อการวัดผลประเมินผล และคุณภาพการจัดการศึกษาโดยตรงและมีความเชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก

2.แนวทางการพัฒนารูปแบบงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาธิตรัยเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จากผลการสนทนากลุ่ม พบว่าควรมีการดำเนินงานในลักษณะของการกำหนดแนวปฏิบัติให้มีความสัมพันธ์กันแบบ 2 มิติได้แก่ มิติของการบริหารวิชาการ 7 งาน กับมิติของการมีส่วนร่วม 4 ด้าน โดยในทุกงานบริหารวิชาการสามารถ นำขั้นตอนของการมีส่วนร่วมมาปฏิบัติได้ทั้งหมด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบงานบริหารงานวิชาการที่รองรับด้วยหลักทฤษฎีด้านการบริหารโดยบูรณาการการบริหารหลักสูตรและการสอน ร่วมกับหลักทฤษฎีในการบริหารวิชาการ ส่งผลต่อการสร้างรูปแบบการบริหารวิชาการอย่างเป็นรูปธรรมและสร้างการยอมรับร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งงานวิจัยนี้ได้คัดสรรแนวคิดในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff (อ้างถึงใน นันทิพร การสมดี, 2554 : 19) มาใช้ในการออกแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิดแนวทางในการนำไปใช้ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินการบริหารวิชาการของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง และมีการตรวจสอบรับรองโดยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาถึงข้อค้นพบครั้งนี้ เป็นการพัฒนาต่อยอด แนวคิดรูปแบบมีส่วนร่วมว่าสามารถนำไปใช้บริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในแง่ของการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับประโยชน์ ร่วมประเมิน ซึ่งการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่นำมาใช้เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ สังข์ทอง ธนินาถ ณ สุนทร และกาญจนา ภักธาวีวัฒน์ (2554) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูปฐมวัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรี เขต 2 และพบว่า ในภาพรวมครูปฐมวัยมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการด้านจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดกลาง ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสื่อเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ด้านหลักสูตร และด้านวิจัยมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ แสดงให้เห็นว่าในโรงเรียนขนาดกลาง เช่น โรงเรียนอนุบาลสาธิตรัยรันั้น สามารถทดลองให้เห็นผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการระดับอนุบาลโดยภาพรวม

3.ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการ พบว่า สถานศึกษามีปัญหา 6 ด้าน โดยการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพภายในด้านสื่อการสอน ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ และเสนอให้มีการแก้ไขปัญหา โดยใช้แนวทางการการมีส่วนร่วม เช่น การพัฒนาหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม การจัดทำคู่มือการเรียนรู้ด้านการคิดแบบมีส่วนร่วม การจัดอบรมพัฒนาเครื่องมือวัดผล

และประเมินแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างการมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อตามหน่วยการเรียนรู้และการจัดให้วิทยากรจากชุมชนมาให้ความรู้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีการรับรู้ เข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมและสามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้สถานศึกษา จัดการศึกษาโดยคำนึงถึง การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างการพัฒนาแนวใหม่ที่เรียกว่า การบริหารทั้งองค์กร (สมเดช สีแสง, 2547 : 1) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล ขวัญดี (2546) ศึกษาการบริหารงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี และพบว่า ปัญหาในการบริหารงานวิชาการระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษามีอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการนิเทศ การจัดการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร และการวัดผลและการประเมินผล และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เอคเอดแจค (Erdeljac, อ้างถึงในเบญจรัตน์ เรืองงาม, 2548) ศึกษาเรื่อง“การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของศึกษานิเทศก์ และประธานสหภาพครูโรงเรียนในรัฐเพนซิลวาเนีย” และพบว่า การมีส่วนร่วมของครู ในการตัดสินใจ การเพิ่มในขอบเขตการมีส่วนร่วม การได้รับข้อมูล การติดต่อสื่อสาร การร่วมตัดสินใจโดยกลุ่ม การให้ความสำคัญแก่บุคลากรในระดับต่าง และการเพิ่มการตัดสินใจให้แก่ บุคลากรตามที่เหมาะสมมากกว่าการรับรู้ของประธานสหภาพครู นอกจากนั้นยังเห็นว่า ควรขยายขอบเขตการมีส่วนร่วมของครูที่มีอยู่เช่นกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอนุบาลสาธิตไทรรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ นำเสนอตอนที่ 4 ดังนี้

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มแบบ Focus Group Discussion เรื่องแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอนุบาลสาธิตไทรรักเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ จากการสนทนากลุ่มเป้าหมายได้แนวทางการพัฒนางานวิชาการในลักษณะ การประสานกันระหว่าง 2 มิติ ได้แก่ มิติของการมีส่วนร่วมและมิติของการดำเนินกิจกรรมวิชาการ 7 ด้าน โดยทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสามารถเชื่อมประสานสู่กิจกรรมวิชาการได้ครบทุกด้าน การดำเนินงานขั้นหนึ่ง ส่งผลต่ออีกขั้นหนึ่งในลักษณะที่พัฒนาจนถึงขั้นบรรลุผลได้ และสามารถป้อนกลับข้อมูล ถ่วงรอบการดำเนินงานใหม่ได้ เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินงาน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมประเมินผล ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าการบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่มุ่งผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ทั้งที่วัดประเมินในเชิงปริมาณและผลเชิงคุณภาพ การดำเนินงานที่มีลักษณะเชื่อมประสานกัน จึงแสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ที่ใช้ชี้นำการพัฒนาเป็นวงจรที่สิ้นสุดในแต่ละวงจร และเชื่อมสู่วงจรใหม่ต่อไปได้

สอดคล้องกับหลักการตามทฤษฎีของ Cohen และ Uphoff (อ้างถึงในปิยนุช สมสมัย, 2553 : 9 -12) ได้ประเด็นทั้ง 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ครูและบุคลากร กำหนดทางเลือก การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอื่น มาเป็นแนวทางกำหนดและพัฒนาหลักสูตรของตนเอง และพิจารณาครู บุคลากรที่มีความรู้และเข้าใจ ในการพัฒนาหลักสูตร เข้ารับการอบรม ตลอดจนการฝึกทักษะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตรที่เป็นไปตามบริบทของสถานศึกษาและสามารถนำไปใช้ได้ตามความต้องการของครูและบุคลากร

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จัดอบรมและพัฒนาศักยภาพครู บุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อนำหลักสูตรที่ได้มาทดลองจัดการเรียนการสอนเพื่อหาศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา มีการเผยแพร่หลักสูตรของสถานศึกษา รวมไปถึงสำรวจการมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตรของสถานศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้กลับมาวิเคราะห์ถึงความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาต่อไป

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ครูและบุคลากรทางการศึกษาเสนอผลการใช้หลักสูตรแก่ผู้เกี่ยวข้อง ด้วยอาศัยสถานศึกษาเป็นผู้เผยแพร่ผลการใช้หลักสูตรแก่สาธารณชน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สถานศึกษารับฟังข้อมูลป้อนกลับจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชน รวมไปถึงสำรวจความพึงพอใจในการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากหลักการของตามทฤษฎีของ Cohen และ Uphoff ทำให้ได้ผลวิจัยว่า ทุกขั้นตอนสามารถนำมาดำเนินงานบริหารวิชาการ ได้ทั้ง 7 งาน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนารูปแบบงานวิชาการ คือ วางแผนกลยุทธ์ด้านหลักสูตร การอบรมผู้เกี่ยวข้อง การนำผลประเมินไปใช้พัฒนา และการประเมินแบบมีส่วนร่วม

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนารูปแบบงานวิชาการ คือ ร่วมคิดสรวนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ การปฏิบัติการสอนแบบโครงการ การจัดทำเครื่องมือประเมินผลการพัฒนาทักษะการคิด แล เปิดบ้านวิชาการเพื่อการประเมินแบบมีส่วนร่วม

3. ด้านการวัดผลและประเมินผล มีแนวทางการพัฒนารูปแบบงานวิชาการ คือ การกำหนดเครื่องมือการวัดผลประเมินผล การพัฒนาเครื่องมือการจัดประเมินผล การจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อขอข้อมูลป้อนกลับ และร่วมประเมินผลเกณฑ์มาตรฐาน

4. ด้านระบบประกันคุณภาพภายใน มีแนวทางการพัฒนารูปแบบงานวิชาการ คือ การอบรมงานประกันคุณภาพภายใน การพัฒนาตัวบ่งชี้เพิ่มแบบมีส่วนร่วม การเสนอผลประเมินต่อผู้เกี่ยวข้องและรับฟังข้อเสนอแนะ และการเชิญวิทยากรภายนอกมาร่วมประเมินระบบประกันคุณภาพ

5. ด้านสื่อการสอน มีแนวทางการพัฒนารูปแบบงานวิชาการ คือ กำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การพัฒนาสื่อและศูนย์เรียนรู้ร่วมกับชุมชน การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ และการเชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมประเมินสื่อและแหล่งเรียนรู้

6. ด้านแหล่งเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนารูปแบบงานวิชาการ คือ การคัดสรรแหล่งเรียนรู้จากชุมชน การสร้างการมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การเปิดศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนแบบมีส่วนร่วม และการประเมินผล ติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

7. ด้านวิจัยเพื่อการศึกษา เป็นจุดแข็ง ไม่มีปัญหาแต่จำเป็นต้องดำรงสภาพไว้ด้วยการมีส่วนร่วม มีแนวทางการพัฒนารูปแบบงานวิชาการ คือ การพัฒนาโครงการวิจัย การพัฒนาทักษะการวิจัยในชั้นเรียน การจัดสัมมนา เผยแพร่ผลงานวิจัย และการประเมินผลการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับสังกัดอื่น

2. ควรนำแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ได้ไปศึกษากับโรงเรียนสังกัดอื่น

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอื่น ที่สนใจพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการ แบบ DMIBE